

ժառանգորդ Գարձնելու համար կայսրը «հրա-
ման տայր՝ մեծամեծաց իւրոց ելանել
ընդդէմ Տէր Պետրոսի»²² ։

Սակայն հակառակ այսչափ գգուանք-
ներով շրջապատուած ըլլալու, Հայոց
Հայրապետը ոսկի վանդակի մէջ դրուած
թռչուն մըն էր, ոտքը Հայրենի հողէն
կտրած, իր հօտին հետ յարաբերութիւն
ունենալէն զրկուած, կը յիշէր անշուշտ

սգաւոր Սին քաղաքը, որուն երեսը տես-
նելու այլեւս ամէն յոյս կտրած էր։

Մինչ Հայոց Հայրապետը վտարի
ափերուն վրայ կ'ապրէր, անդին, Հայոց
աշխարհը, Սելճուքեան թուրքերու աւերիչ
արշաւանքներուն ասպարէզ դարձած,
արիւն կը փսխէր, ուղղակի հետեւանք իր
պետերուն անհեռատես քաղաքականու-
թեան։

Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԵՐ-ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

(Շարունակելի)

22. Ուռհայեցի. անդ.

Հ. Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՂՈԹՔ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մանուկներուն համար, ով Տէր,

Բազուկներս քեզ տարածեցի։

Թող ջինջ մընան անոնց աչքերն

Եւ նըմանին միշտ երկնքի։

Գաղտնագողի վշտեր չըզան

Օձերու պէս դարանակալ

Առտուն իրենց սրտին վըրան

Եղեամ քալէ թող մաքրափայլ։

Գոհ են անոնք ըստեղծումէդ

Գառնուկներուն, վարդերուն պէս։

Եւ գիտեն որ քու աչքերէդ

Լոյսը կ'իջնէ ամէն օր մեզ։

Անոնք այսպէս թող հաւատան

Ծիծեռնակի պէս նորաթեւ,

Երջանկութիւնը մանկութեան

Փոքրիկ վարդ մ'է շուրջը տերեւ։

Մի թողուր որ հասակն առնեն,

Ճանչնան աշխարհս ու մարդկութիւնն։

Ամպ մը թեթեւ մեր վշտերէն

Կրնայ ծածկել անոնց գարունն։

Գիտես որ մեր կեանքի օրերն

Հեռու քեզմէ միշտ կը տանին։

Մի գուցէ և անոնց սրտերն

Գէպի սեւ հողը խոնարհին։

Եւ դուն յիշես զանոնք լալով

Որդեկորոյս մօր մը նըման,

Գերեզմաններ՝ սեւ քարերով

Յաւիտենի յոյս չունենան։

Արշալոյսներն ինչպէս ժպտին,

Երբ անմեղ չեն անոնց աչքերն։

Մանուկներուն համար կրկին

Ուրիշ աշխարհ մը ստեղծէ Տէր։

Քեմիա, 29 Մայիս 1945.

Յ Ն Ո Ր Ք

Իրիկնային մեղմ ու տրտում մեղեդին

Շուքերուն հետ տարտամօրէն կը շրջի։

Ու կը դառնայ հառաչական՝ լուսնակին

Աղբրսելով արծաթ թեւեր ցնորքի։

Խաւարին մէջն ալ պարապող սրտեր կան,

Որոնց համար ցընորքն է լոկ ըստեղծանք

Իրենց վերքերը լոյսին տակ ըստացան

Թող ունենան քիչ մը խաղաղ անընդհատ։

Պէտք ունին միշտ երկինքներու աստղազարդ

Ձի գիշերները գերեզման կը թըւին։

Եւ ունենայ իր սիրած սիրտն ամէն մարդ։

Գիշերն է ուր ցաւերն օրուան կը զգացուին

Քիչ մը ցընորք պէտք է այս հէգ սրտերուն,

Որ վաղն իրենց քիչ մ'ունենայ թարմութիւն։

Քեմիա, 3 Յունուար 1948

Կ ' Ո Ւ Զ Է Ի Ե Ս

Մարդկային սէրը մարդերուն հետ կ'անցնի

Կ'ուզէի ես սիրուիլ միայն երկընքէն։

Եւ երկինքն ալ ինձմէ, աւաղ, կը փախչի։

Յոգնած եմ ես ցամքած աղբիւր երթալէն։

Կ'ուզէի ես տրտում սրտերն ըստեղծել

Եւ ըսկսիլ մեր մանկութիւնը նորէն։

Ի՞նչպէս սակայն այսքան արցունք ամփոփել

Յոգնած եմ ես ողբ, հառաչանք լրսելէն։

Կ'ուզէի ես տալ պատառ մ'հաց աղքատին

Որ Աստուծոյ ինքն ալ օրհնէ բարութիւնն

Վերջին հասկերն ալ թռչունները տարին.
 Յոգնած եմ ես երգել զրկանքն հիւղերուն:
 Կ'ուզէի ես ապրիլ միայն տանջուելու
 Զոհեր պէտք են երջանկութեան մարդկային.
 Աս սիրտ չունիմ վաղանցուկ վարդ ժողվելու
 Պըսակելու մահուան ճակատը կրկին:
 Կ'ուզէի ես կեանքի կանչել մեռելներն
 Արծաթ փողով տալ աւետիս յարութեան.
 Սակայն մարդիկ կը հնձեն նոր ծաղիկներ
 Յոգնած եմ ես միշտ փոքելէ գերեզման:

Քեմիա, 8 Յունուար 1943

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ՀԱՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Ինչ որ քեզմէ դեռ պիտի գայ, կ'ընդունիմ ես
 Լուռ, անտրտունջ, խորհուրդին դէմ ճակատագրիս.
 Կրնայ դեռ սիրտըս արիւնիլ ու գաղտնապէս
 Դեռ տանջուիլ կրնայ հոգիս...

Երբ աշունէն առաջ վարդերը թօշնեցան,
 Արտասուեցի երկնքին տակ անձրեւայոյզ.
 Ներէ՛ ինձի որ լսեց երգը մեղմաձայն
 Աղօթասաց իմ շրթներուս...

Հրաջերմ ձեռքերըս բարձրացան քու երկնքիդ
 Իրենց արտում որբութիւնովը սրկիհին՝
 Ուր դառնութիւն եղաւ գինին...

Տո՛ւր վերըստին այս աղբիւրին ականակիտ
 Որ իմ հոգիս էր ատենօք,
 Իր մրմունջները քաղցրօրէն սիրամորմոք...

ԻՄ ԱՐԱԳԱԾ, ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ

Իմ Արագած, բարի լոյս,
 Հըրաշքի պէս կը յայտնուիս աչքերուս,
 Երազի մէջ տեսած էի քեզ արդէն,
 Ու մրմնջած էի աղօթք մ'իմ սրտէն,
 Սուրբ Արագած, բարի լոյս...

Քաղցըր շունչովդ կը պարուրես իմ հոգին,
 Իմ Արագած, բարի լոյս,
 Բոյրը կ'առնեմ հին մանկութեանըս խունկին,
 Եւ ջինջ աղօթք մը կը յառնէ շրթներուս,
 Սուրբ Արագած, բարի լոյս...

Առաւօտուն բարի լոյս,
 Եւ իրիկուան քրքումին մէջ վարդալոյս,
 Ու գիշերին աստղերուն տակ ոսկեշող,
 Իմ Արագած, քեզ դարձող
 Հէք պանդուխտին աչքի լոյս...

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Տուն պիտի գամ առաւօտուն, կամ իրիկուան
 Կըրակին հետ, ճամբու ծարաւըս անցուցած
 Կախարդահոս լեռան ջուրէն ոսկեւման.

Տուն պիտի գամ ձեռքերըս բաց:

Պիտի գամ լուռ, ու երբ շարժին իմ շրթներս,
 Անոնք միայն պիտի հծծեն աղօթասաց.
 Բու սուրբ կարօտըդ պահելով հոգիէս ներս՝
 Տուն պիտի գամ աչքերըս բաց:

Աչքերըս բաց արեւաշող քու ձըրագիդ,
 Ծուխիդ անշէջ հայրենավառ Ուրախութեան,
 Պիտի նստիմ սեմիդ վըրայ լուսաժապիտ՝
 Մայրը գտնող որբի նըման:

ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ՍՈՒՍԱՆԵՐՍ ԼՈԿ ԻՆՁ ՏՈՒՆ

Իմ անսրբա՛ղ սրտիս աւեր
 Պուտ մը սերն իսկ ա՛հ կը բաւեր,
 Բայց չունեցայ կաթիլ մը ջուր,
 Որ յագենար ծարաւըս հուր:

Մըթութեան մէջ փնտռեցի ես
 Ճառագայթ մը սոսկ լուսակէզ,
 Արեւն անգամ մարած գըտայ
 Երբ միայնակ մըտայ աշխարհ:

Ու զըլացան ինձ ամէն բան
 Եւ ամէն բան գըտայ խոտան,
 Իմ Մուսաներս լոկ ինձ տըւին
 Սերոյ, կեանքի անուշ գինին ...:

Ֆիլատելֆիա, 24 Ապրիլ 1944